

Innspill til høring av NOU 2023:3 Mer av alt - raskere

Vi takker for muligheten for å komme med innspill til Energikommisjonens rapport. Bygghåndverk Norge (BHN) er en frittstående arbeidsgiverorganisasjon for ulike landsforbund innen bygghåndverk - stiftet 2022 av Malermestrenes Landsforbund og Byggmesterforbundet. Medlemmene er typiske små- og mellomstore entreprenør- og håndverksbedrifter som leverer tjenester både i eksisterende og nye bygg. Vi har derfor interesse av å gi innspill til de deler av NOU 2023:3 som omhandler byggsektoren.

Bygghåndverk Norge

- tilslutter seg Energikommisjonens vurderinger tilknyttet effektiviseringspotensialet i byggsektoren, men understreker at dette i hovedsak kan tas ut i eksisterende bygningsmasse.
- mener at de tiltak og finansieringsordninger som foreslås for å nå energieffektiviseringsmålene i bygg frem til 2030, ikke er tilstrekkelig for å utløse nødvendig investeringslyst i markedet. Finansieringsordningene må gjøres attraktive og ha elementer av sosial profil.
- viser til at byggereglene er avgjørende i arbeidet for mer energieffektive bygg. Det må etableres regler som bedre rammer inn arbeider på eksisterende bygg, krav til materialer og utstyr. Videre kvalifikasjonskrav til rådgivning og utførelse.

Potensialet i bygningsmassen – Tiltak eksisterende bygg og nye bygg

Bygghåndverk Norge tilslutter seg Energikommisjonens konklusjoner når den i kap. 1 viser til at «*Alle sektorer vil påvirkes. Vi vil bruke ny teknologi, legge om fra fossilt til fornybart og bygge bedre og mer effektive bygninger*». Bygghåndverk Norge tilslutter seg også det potensialet som oppgis som ett realistisk mål for energieffektivisering i eksisterende bygg, i størrelsesorden 15-20 Twh innen 2030. Dette forutsatt at effektive virkemidler, herunder tilstrekkelige økonomiske intensiver etableres raskt. Det er nødvendig å utarbeide en helhetlig plan som også omhandler forbrukersiden, og at denne må inneholde tiltak og virkemidler som sikrer måloppnåelse og har identifisert barrierer.

Gjeldene nye bygg er Bygghåndverk Norge skeptisk til forslaget om ytterligere å skjerpe energikravene for nybygg i byggeteknisk forskrift. Dette fordi det de senere årene har vært gjennomført betydelige regelverksendringer gjeldende løsninger, krav til produkter og utførelse, som sammen har bidratt til mer energieffektive bygg. Dette bekreftes også av kommisjonen selv når den viser til at energibruken i bygningsmassen har flatet ut tross økt volum, og at den forventes å falle med 6 Twh frem mot 2040 (kap. 9).

Kommisjonen viser i kap.1 til at det store potensialet er i den eksisterende bygningsmassen og Bygghåndverk Norge tilslutter seg til at de fleste bygg som skal være med oss videre, allerede er bygget. Iht. til SSB er det i 2020 registrert 2 610 040 boliger i Norge inkludert 643 631 boliger i blokk. 70 % av boligmassen, dvs. ca. 1,8 millioner boliger, er bygd før 2000. I perioden 1960 – 1990 var det tilførsel av drøyt 500 000 eneboliger og 342 000 andre typer boliger. I tillegg kommer omfanget av næringsbygg oppført i samme periode.

Intensiver for energieffektivisering av eksisterende bygg

Med henvisning til at det store potensialet for energieffektivisering er i den eksisterende bygningsmassen og at det er behov for en forpliktende plan for perioden frem mot 2030, vil Bygghåndverk Norge understreke at det er helt avgjørende med både økonomiske og regulatoriske intensiver.

Økonomiske intensiver

I mange år har det vært oppmerksomhet om ulike tilskuddsordninger, innretning og organisering for energieffektivisering av bygg gjennom virkemiddelapparatet. Bygghåndverk Norge vurderer dette så langt å ha liten påvirkning på utviklingen. Økonomi er en barriere og det er behov for mer effektive tiltak som oppmuntrer boligeiere / sameier og øvrige eiendomsinnehavere til oppgradering av energistandarden i eksisterende bygningsmasse. Skal man nå de ambisiøse målene som er satt av kommisjonen, er hovedgrepet økonomisk attraktive stimuleringsordninger i nødvendig omfang.

Kommisjonen foreslår å gjeninnføre og utvide støtteordningene fra Enova. Enovas ordninger er, som Energikommisjonen skriver i kap. 9, rettet mot demonstrasjonsprosjekter og (teknologi-) markedsutvikling. Tilskuddsordninger fra Enova gjeldende eksisterende bygg har vist seg å basere seg på urealistiske høye forventninger da de innebærer at det må gjennomføres svært kostnadskrevenne tiltak, før det kvalifiserer for begrensede tilskudd.

Bygghåndverk Norge anbefaler tilskuddsordninger for et lavere og skrittvis oppgraderingsnivå. Dette koblet mot krav til produkter iht. teknisk forskrift og kvalifikasjoner i utførende foretak i henhold til saksforskriften. Hvordan ulike støtteordninger skal organiseres er en vurdering som må gjøres av myndighetene, men skal dette gjennomføres av Enova, må nåværende formål og oppdrag endres i betydelig grad.

Utover generelle støtteordninger er det også nødvendig, for å oppnå Energikommisjonens ambisjoner, å etablere særskilte tilskuddsordninger med sosial profil. Det mest nærliggende er å legge dette til Husbanken.

Regulatoriske intensiver

Tilknyttet energieffektivisering av eksisterende bygg er regulatoriske grep ett avgjørende virkemiddel, og det er derfor overraskende at dette ikke er mer omtalt i Energikommisjonens rapport, utover tekniske krav (byggeteknisk forskrift).

Ett betydelig og viktig skritt tilknyttet arbeider på eksisterende bygg vil være å etablere en forskrift for det store volum av arbeider på eksisterende bygg, som i gjeldende regelverk ikke omhandles av byggereglene. Det er å bemerke at dette er gjort i andre land og dermed sikrer man krav til materialbruk, utstyr og nødvendige kvalifikasjoner for en betydelig del av byggsektoren. Bygghåndverk Norge vil anbefale følgende:

- Med unntak av bygg hvor det tas antikvariske hensyn, må det stilles krav til at det gis en begrunnelse hvis rehabiliteringen / vedlikeholdsarbeidene
 - ikke gir ett mer energieffektivt klimaskall
 - installasjoner ikke bidrar til lavere energibruk
 - ikke gjøres en vurdering av ombruk av bygningsmaterialer.
 - Ikke tilfredsstiller krav til materialer og utstyr tilsvarende funksjonskravene i teknisk forskrift
- For å gjennomføre energieffektivisering og økt ombruk innenfor realistiske tekniske og økonomiske rammer, anbefales det etablering av egen forskrift for tekniske krav til arbeider på eksisterende bygg. Dette gjennom en egen teknisk forskrift for ombygging og rehabilitering ("Rehab-TEK").
- Ombyggings-/ utbedringsarbeider knyttet til klimaskall og energibruk i bygg, og som ikke er søknadspliktig tiltak i henhold til gjeldende byggeregler, underlegges en forenklet digital registreringsplikt. Meldingen skal kortfattet beskrive arbeidene, hvem som er ansvarlig foretak og bekreftelse på at foretaket oppfyller nødvendig kvalifikasjonskrav for utførelse av arbeidene.
- Kvalifikasjonskrav til foretakene for prosjektering og utførelse på eksisterende bygg må korrespondere med tilsvarende krav gjeldende for nybygg i byggesaksforskriften.

Pedagogiske virkemidler

Gjeldende de pedagogiske og nye virkemidler som det vises til (pkt. 9.8.4 og 9.8.5) anføres bransjestandarder, kompetanse-/ informasjonsprogram osv. Bygghåndverk Norge er ikke negative til dette, men mener det i stor grad er å slå inn åpne dører på ordninger, systemer og kompetanse som allerede er i bruk av næringen. Det er viktig at det ikke etableres parallelle ordninger i tillegg til eksisterende regler, standarder etc. som allerede er kjent og brukes i næringen.